

Врз основа на член 27 став (1) од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 43/12, 145/12, 87/13, 164/13, 39/14 и 43/14), министерот за здравство донесе

У П А Т С Т В О

ЗА ПРАКТИКУВАЊЕ НА МЕДИЦИНА ЗАСНОВАНА НА ДОКАЗИ КАКО ДА СЕ ИСПИТААТ СИМПТОМИ АСОЦИРАНИ СО ЗЕМАЊЕ НА ХРАНА

Член 1

Со ова упатство се пропишува медицинско згрижување при испитување на симптоми асоцирани со земање на храна преку практикување на медицина заснована на докази.

Член 2

Начинот на згрижување при испитување на симптоми асоцирани со земање на храна е даден во прилог, кој е составен дел на ова упатство.

Член 3

Здравствените работници и здравствените соработници ја вршат здравствената дејност при испитување на симптоми асоцирани со земање на храна, по правило согласно ова упатство.

По исклучок од став 1 на овој член, во поединечни случаи по оценка на докторот, може да се отстапи од одредбите на ова упатство, со соодветно писмено образложение за причините и потребата за отстапување и со проценка за натамошниот тек на третманот, при што од страна на докторот тоа соодветно се документира во писмена форма во медицинското досие на пациентот.

Член 4

Ова упатство влегува во сила наредниот ден од денот на неговото донесување.

Бр. 07-3024/1
12 март 2014 година
Скопје

МИНИСТЕР
Никола Годоров

КАКО ДА СЕ ИСПИТААТ СИМПТОМИ АСОЦИРАНИ СО ЗЕМАЊЕ ХРАНА

МЗД Упатство
9.11.2007

- Цели
- Главни прашања во анамнезата кога се испитува алергија на храна
- Доенче (<1 година)
- Постаро дете
- Референци

ЦЕЛИ

- Долгорочните елиминациски диети треба да се спроведуваат само со добра причина. Веродостојни докази за корисните ефекти од долгорочната елиминациска диета во третманот на пример на атопичниот екзем се многу ретки (1).
- Елиминациските диети започнати во доеначкиот период од животот или на предучилишна возраст треба навреме да се прекинат (пред почеток на училиштето) или треба да се продолжат со добра причина.

ГЛАВНИ ПРАШАЊА ВО АНАМНЕЗАТА КОГА СЕ ИСПИТУВА АЛЕРГИЈА НА ХРАНА

- Опис на симптомите: кога и како започнуваат и како се развиваат од тогаш?
  - Дали нешто помага?
- Храната за која родителите се сомневаат дека предизвикува симптоми кај децата (+ кои симптоми + колку брзо по внесот на храната)
- Актуелната исхрана, храната што веќе е елиминирана + оправдување за елиминацијата.
- Терапија со антибиотици (ефект врз абдоминалните симптоми).
- Грижа за кожата (употреба на основни емолиенти и кортикостероиди).
- Доење (точни податоци за ексклузивно доење, тотално времетраење + прва администрација на формула + воведување на дохрана, мајчината исхрана за време на доењето).
- Респираторна симптоматологија
- Семејство (посебно роднини од прво колено: алергии, астма, кожни болести, гастроинтестинални болести).
- Пушење (надвор, во кола, во куќата на бабата и дедото)
- Можност за метаболна болест, целиакија или лактозна интолеранција.
- Крива на растот (висина, тежина, обем на глава).

ДОЕНЧЕ (< 1 година)

- Анамнеза
  - Дали симптомите се толку тешки што бараат дополнителни истражувања или само дел од нормалниот доеначки период во животот?
  - По кој редослед поделни продукти биле воведувани во исхраната? Дали симптомите и редоследот се поврзани?
    - Од полза е дневникот на симптоми.
  - Анализата на изненадувачките фактори е многу важна.

- Треба да се проба отстранување на храната што последна била воведена и потоа мониторирање на симптомите (без други промени во диетата). Ако ова помогне тогаш секоја нова храна треба да се воведува сама без мешање.
- За време на периодот на процена важно е новата храна да не се додава по случаен избор.
- Специјалната диета без ефект врз симптомите треба да се стопира.

ПОСТАРО ДЕТЕ

- Симптоми предизвикани од храна се поверојатни.
- За вкрстени реакции кај алергија на бреза, види 1
- Кожен раш што се интензивира на лето најверојатно не е алергија на храна (1).

РЕФЕРЕНЦИ

1. Hoare C, Li Wan Po A, Williams H. Systematic review of treatments for atopic eczema. Health Technol Assess 2000;4(37). NHS R&D HTA programme

1. **EBM Guidelines, 9.11.2007, www.ebm.guidelines.com**
2. **Упатството треба да се ажурира еднаш на 5 години.**
3. **Предвидено следно ажурирање во 2017 година.**